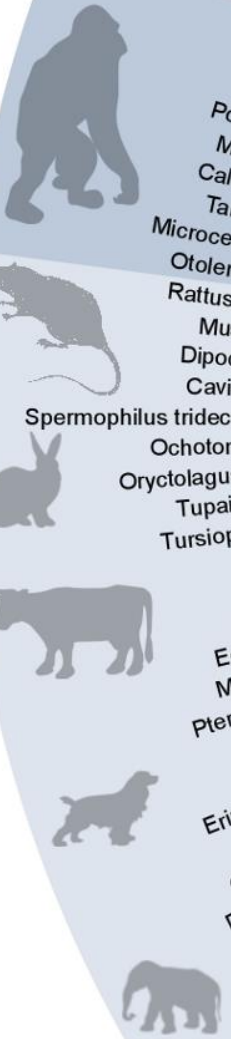
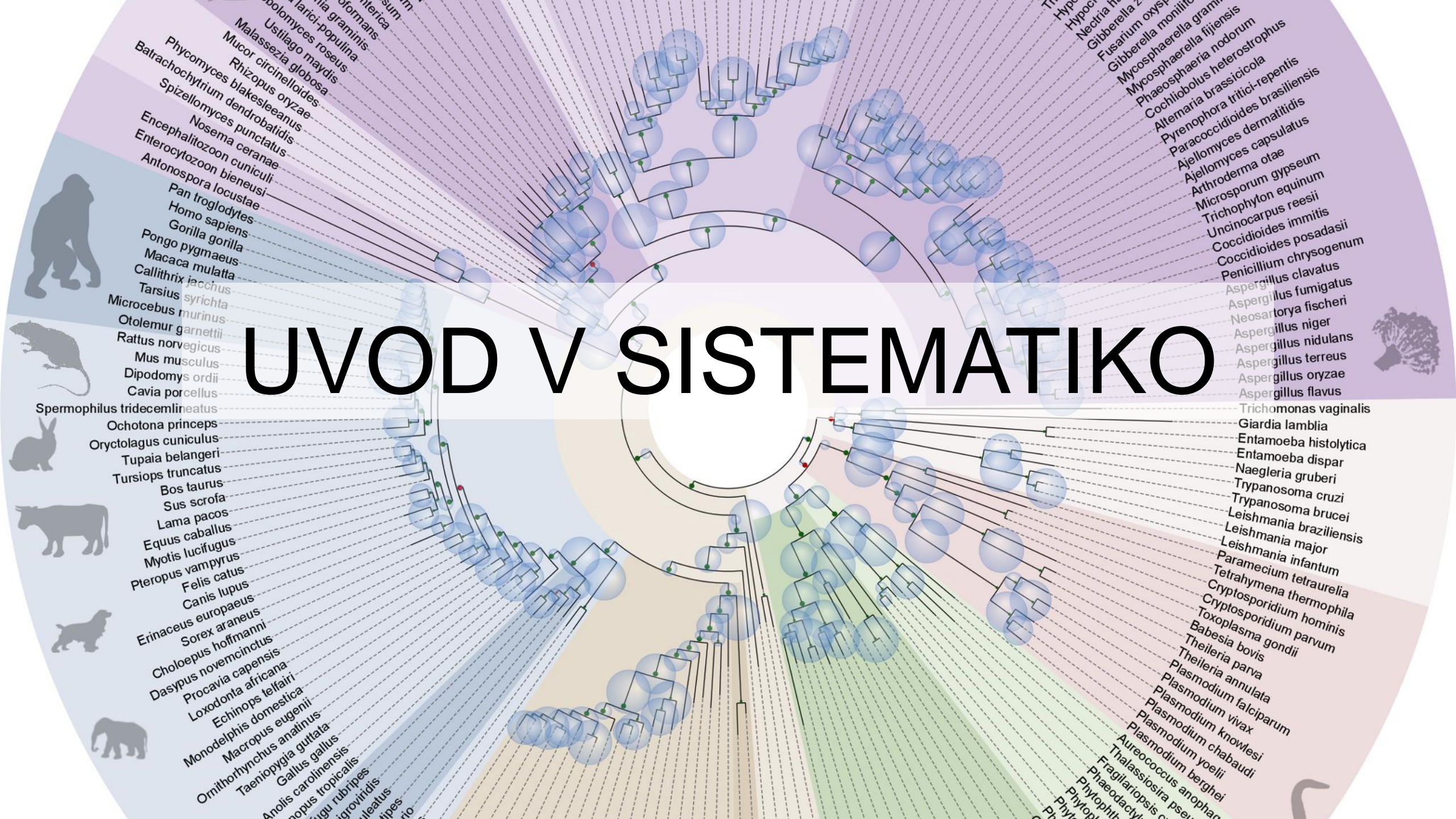
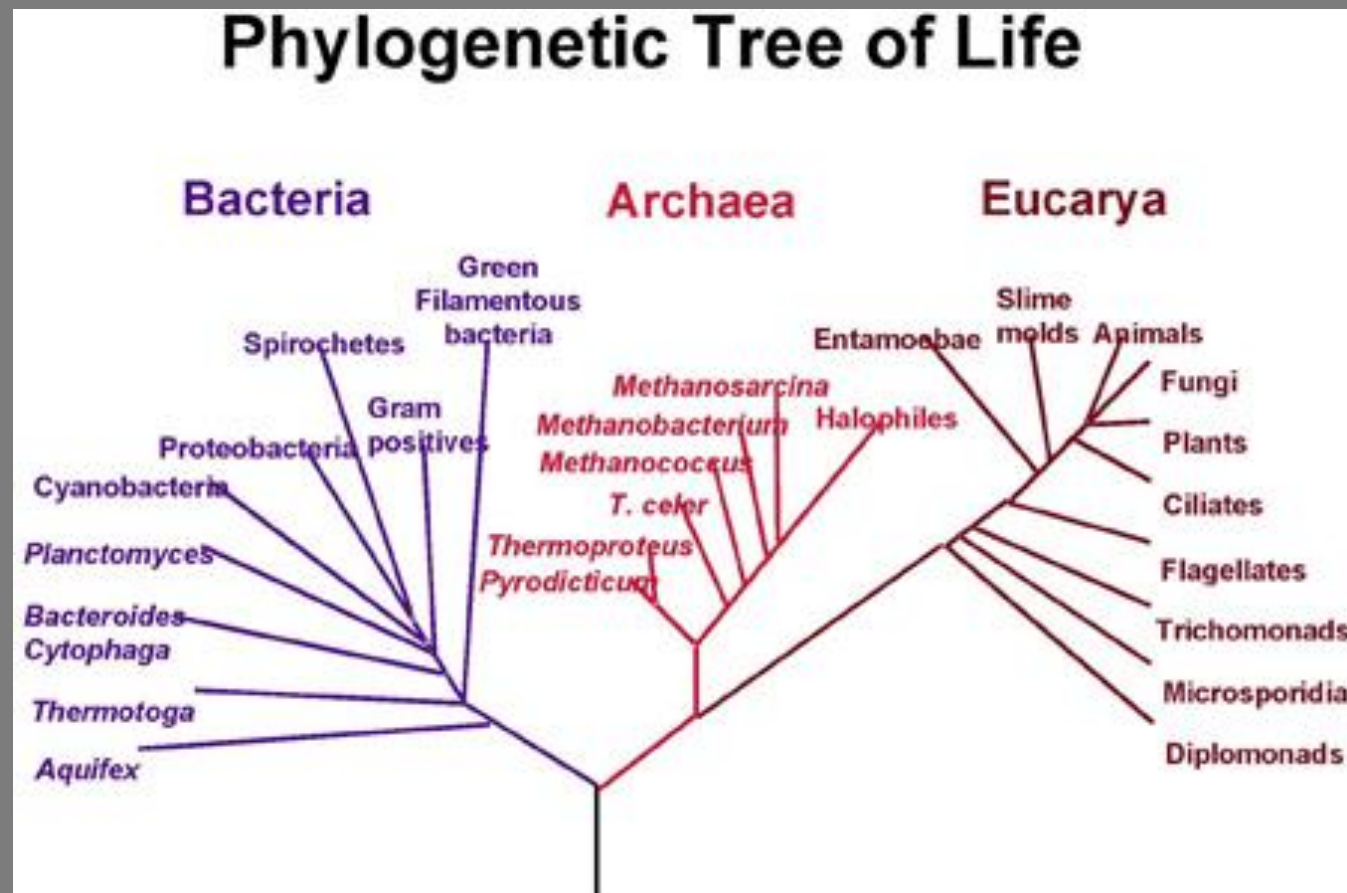

UVOD V SISTEMATIČKO

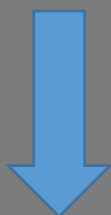
SISTEMATIKA

- [Film](#)
- Razvršča živa bitja v **sisteme**.
- Zakaj razvrščati?

SISTEMATIKA

KAKŠEN KRITERIJ UPORABITI?

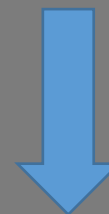
IZKUSTVENA (EMPIRIČNA)

KLASIFIKACIJA

razvrščanje na podlagi opazovanj (po obliki, zgradbi...)

Aristotel: rastline – zelišča, drevesa in grmi

TEORETIČNA KLASIFIKACIJA

razvrščanje na podlagi teorij in hipotez o nastanku, izvoru, skupnem predniku

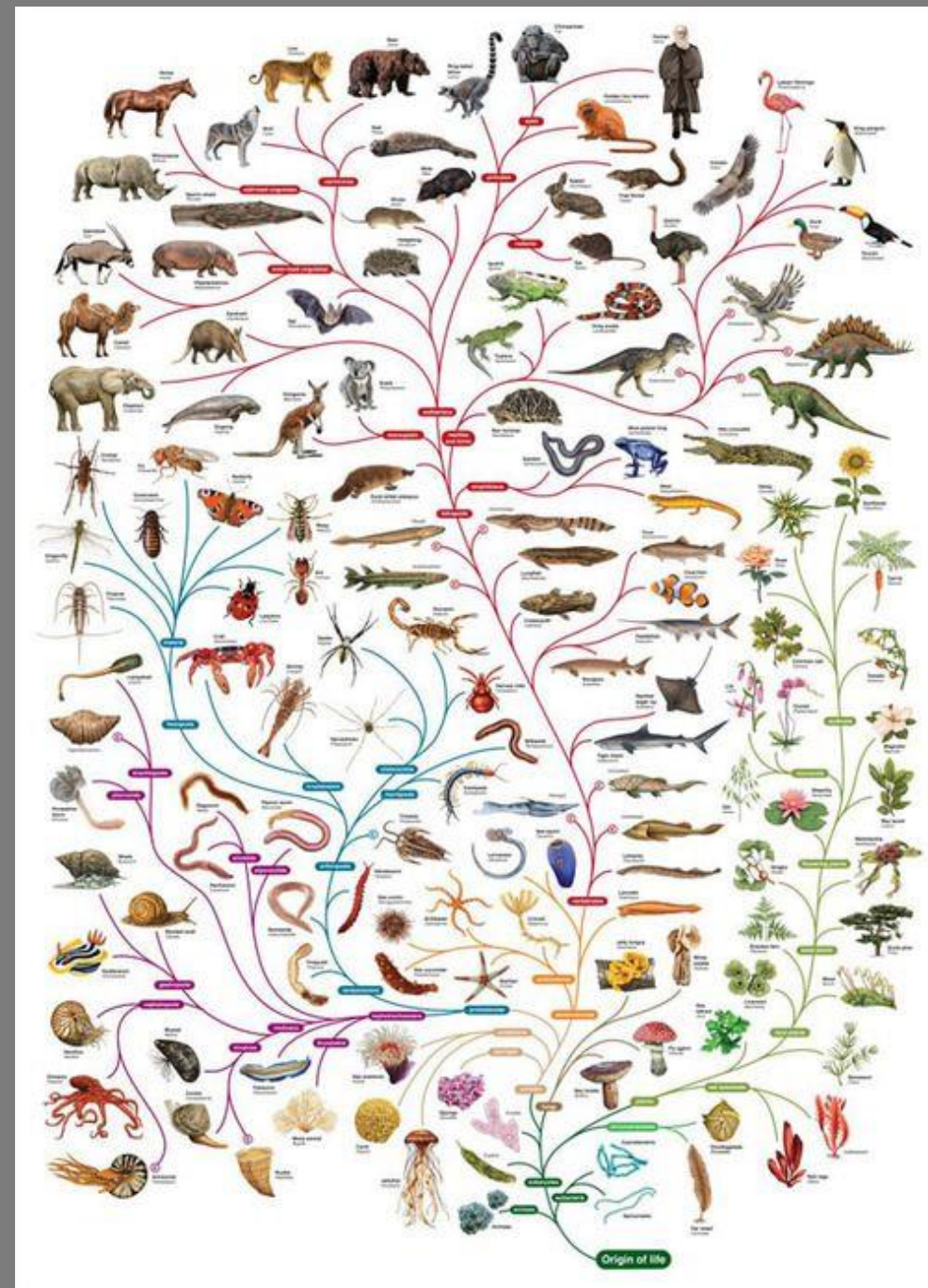

Biologi: na temelju teorije o evoluciji

SISTEMATIKA

Pri prepoznavanju in razvrščanju živih bitij sistematič upošteva:

- **gradbene lastnosti** in
- **verjetne domneve o izvoru** (iz katerih prednikov naj bi se organizem oz. vrsta razvila).

SISTEMATIKA

- Sistematske kategorije je že v 18. stol. postavil švedski naravoslovec **Carl Linne.**

VRSTA

Vrsta je osnovna sistematska enota.

= osebkki, ki se plodijo med seboj
plodijo in imajo plodne potomce.

SISTEMATSKE SKUPINE

- **Vrsta** → navadna breza, puhasta breza
- **Rod** → rod brez, rod jelš
- **Družina** → brezovke, bukovke in leskovke
- **Red** → bukovci
- **Razred** → dvokaličnice
 - **Poddeblo** → kritosemenke (+golosemenke)
- **Deblo** → semenke
- **Kraljestvo** → rastline

POIMENOVANJE SISTEMATSKIH SKUPIN (Linne)

Dvojno poimenovanje:

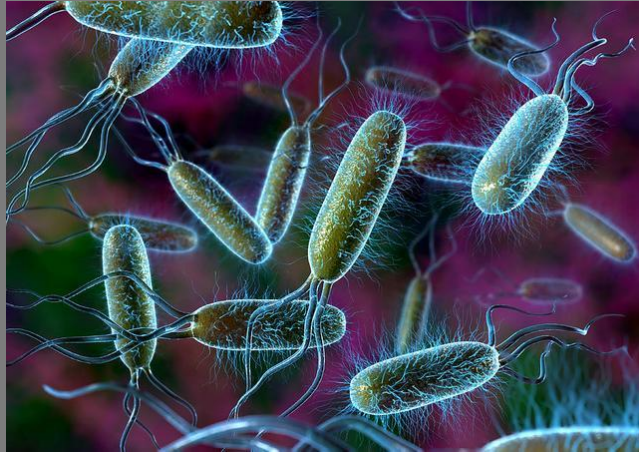
- ime rodu (velika začetnica!)
- ime vrste

Primeri:

- *Betula pendula* (navadna breza)
- *Betula pubescens* (puhasta breza)
- *Homo sapiens* (razumni človek)
- *Felis domestica* (domača mačka)

KAKO DANES RAZVRŠČAMO ŽIVA BITJA

ŠTIRI KRALJESTVA:

CEPLJIVKE (BAKTERIJE)

ŽIVALI

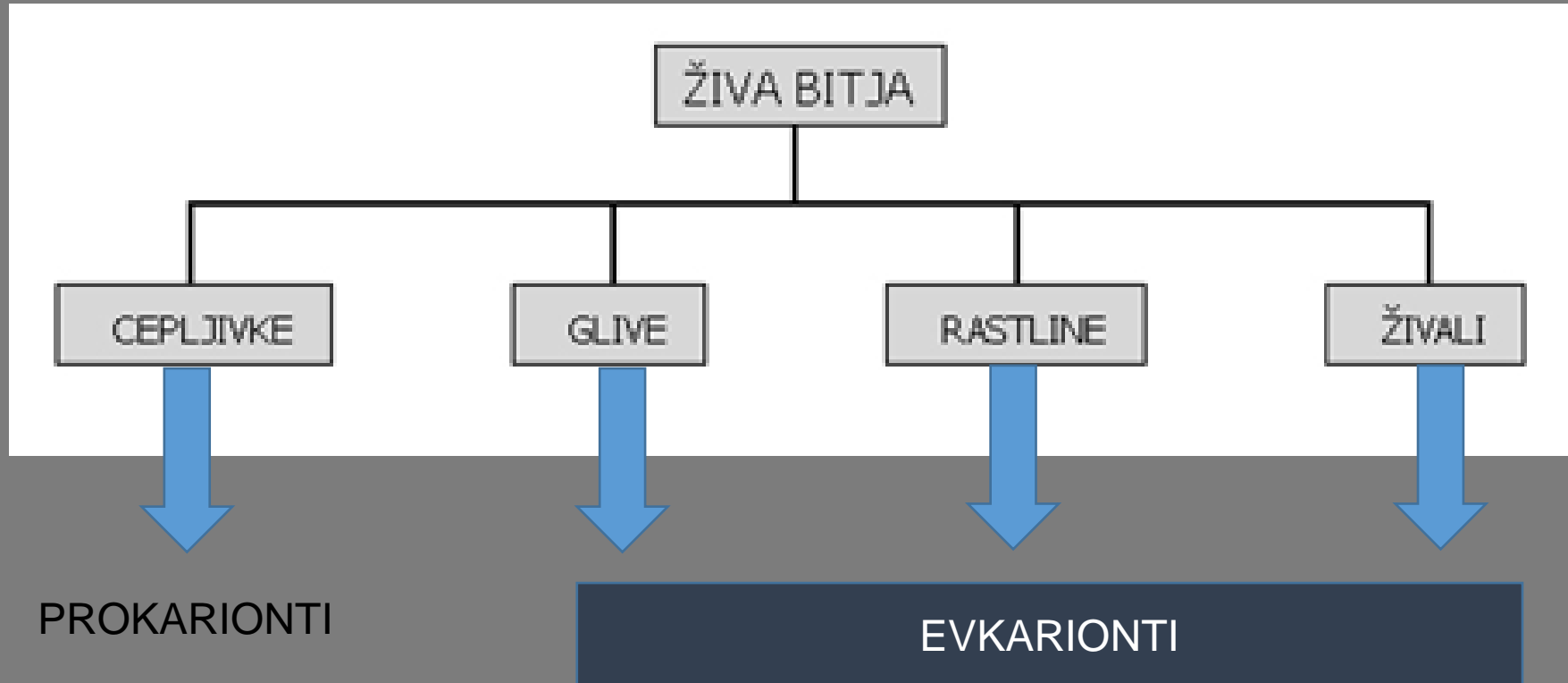

RASTLINE

GLIVE

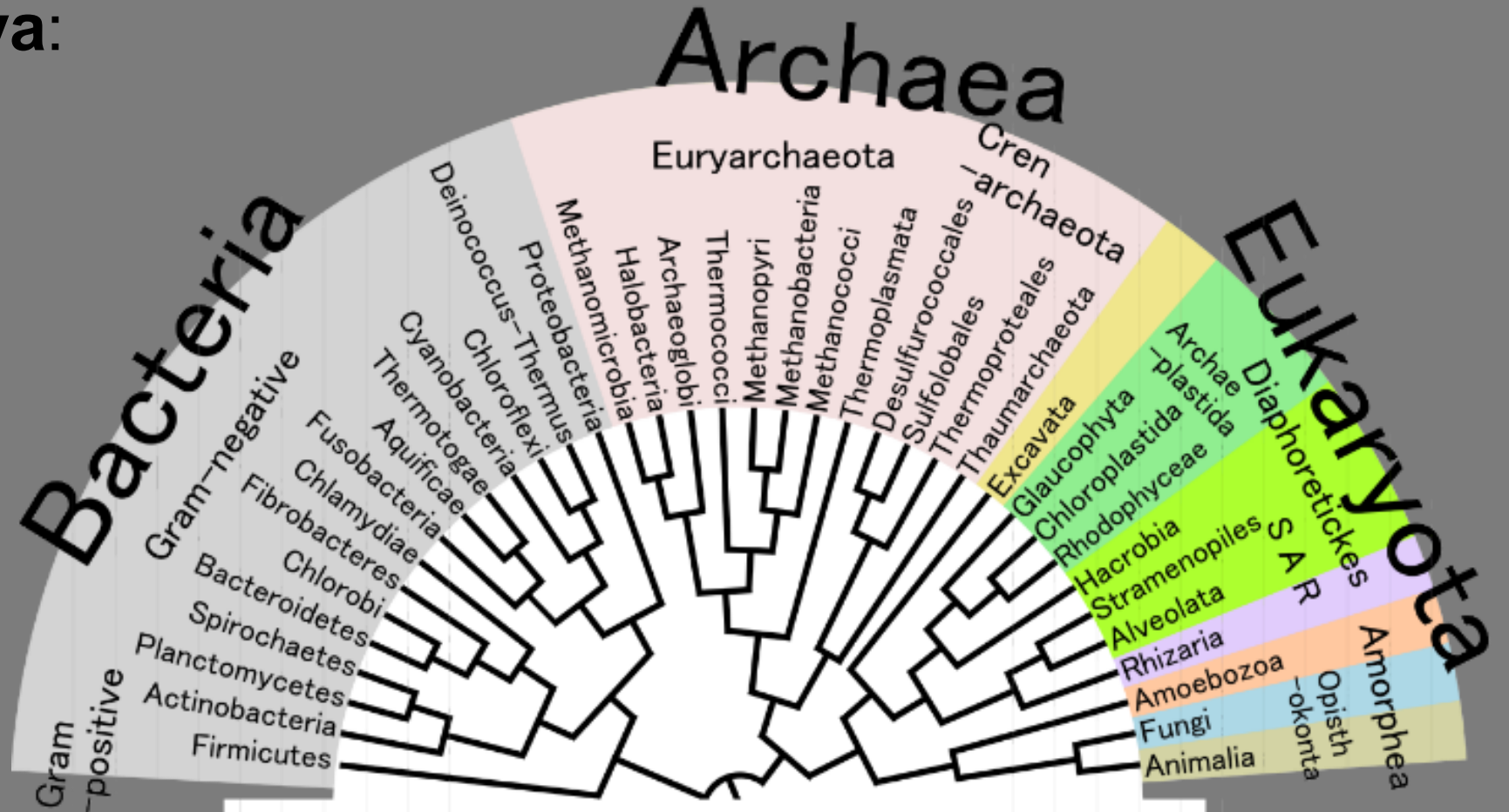

SISTEM ŽIVIH BITIJ

SISTEM ŽIVIH BITIJ

- Novejši sistemati delijo živi svet na tri **domene** ali **nadkraljestva**:
 - arheje
 - bakterije
 - evkarionti

KRITERIJI ZA RAZVRŠČANJE ŽIVIH BITIJ

1. ŽIVALSKA SIMETRIJA

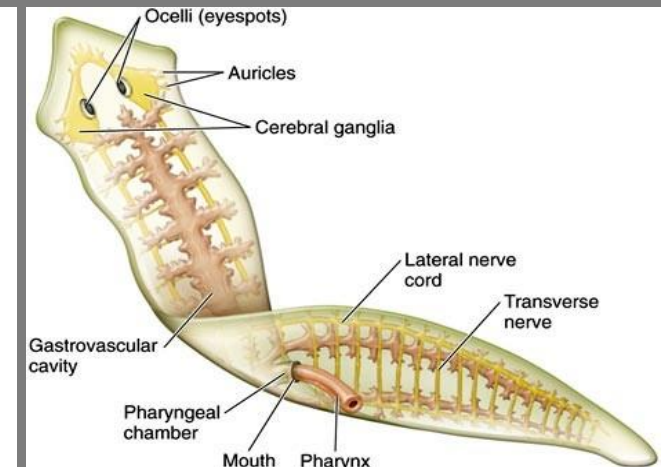
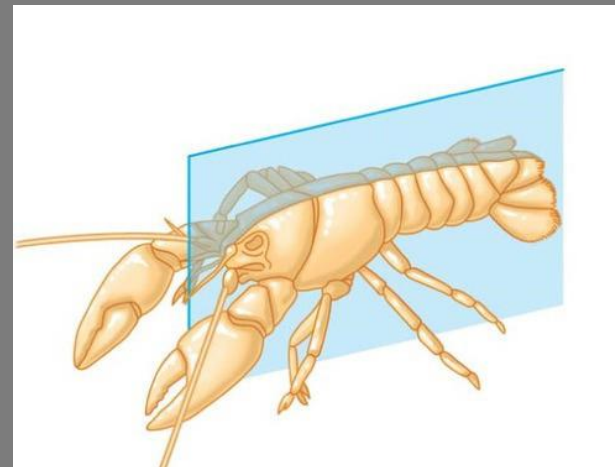
RADIALNA (ZVEZDASTA) SIMETRIJA

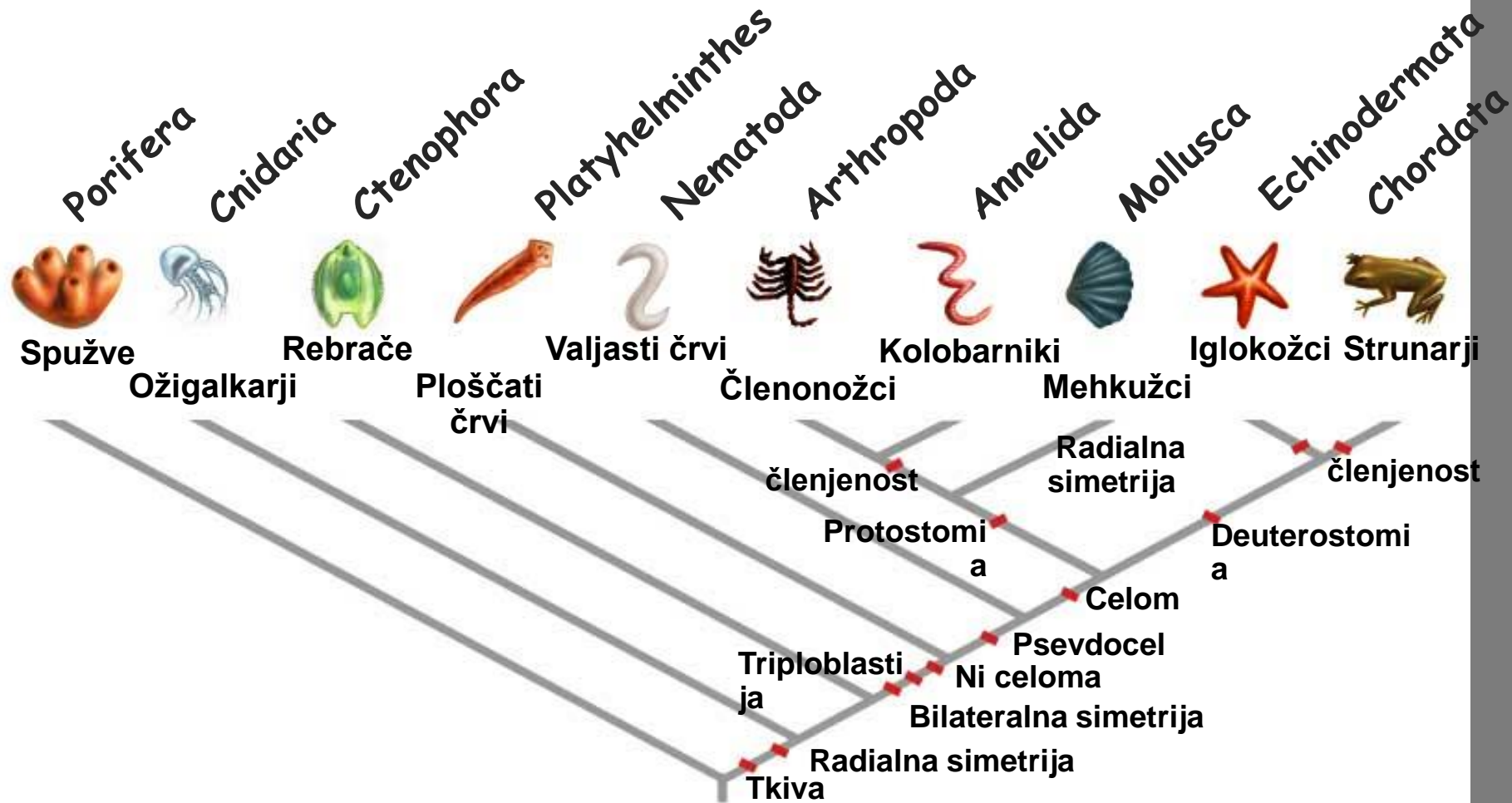
- Telo z zrcalnimi ravninami razdelimo na več (navadno 5) enakih delov.
- Primitivni znak.

BILATERALNA (DVOBOČNA) SIMETRIJA

- Telo z eno ravnino razpolovimo na dva enaka simetrična dela.
- Kakšen pomen ima bočna simetrija v evoluciji živali?

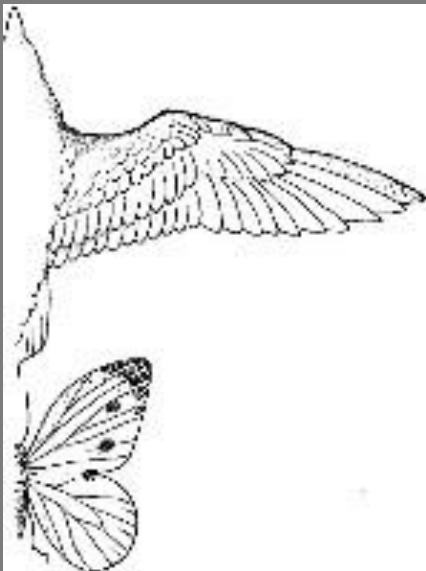

KRITERIJI ZA RAZVRŠČANJE ŽIVIH BITIJ

2. TIPI ORGANOV

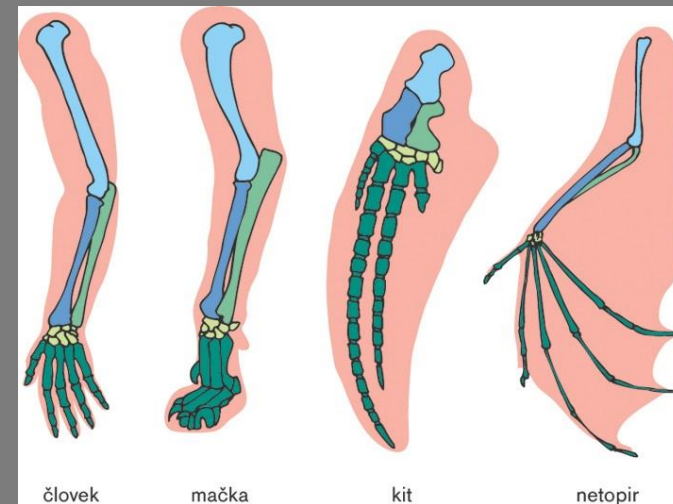
ANALOGNI ORGANI

- So tisti organi, ki opravljajo enako funkcijo, a izvirajo iz različnih organov.
- Opravljajo podobne naloge, a si v zasnovi niso podobni.

HOMOLOGNI ORGANI

- So tisti organi, ki opravljajo različne funkcije, vendar izvirajo iz istega, skupnega organa.
- Podobni so v zasnovi, a so zaradi prilagoditve popolnoma drugačni.

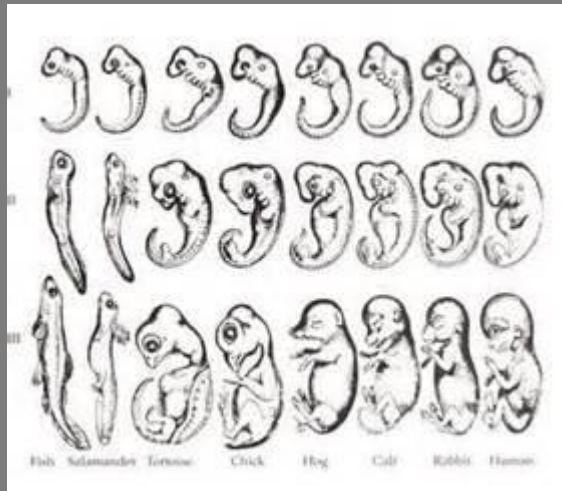

KRITERIJI ZA RAZVRŠČANJE ŽIVIH BITIJ

3. TIPI RAZVOJA

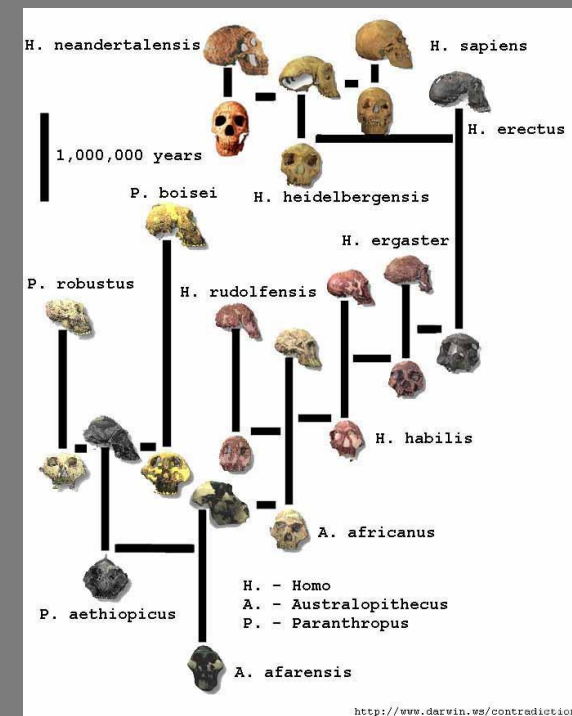
ONTOGENETSKI RAZVOJ

= razvoj od oplojene jajčne celice do odrasle oblike.

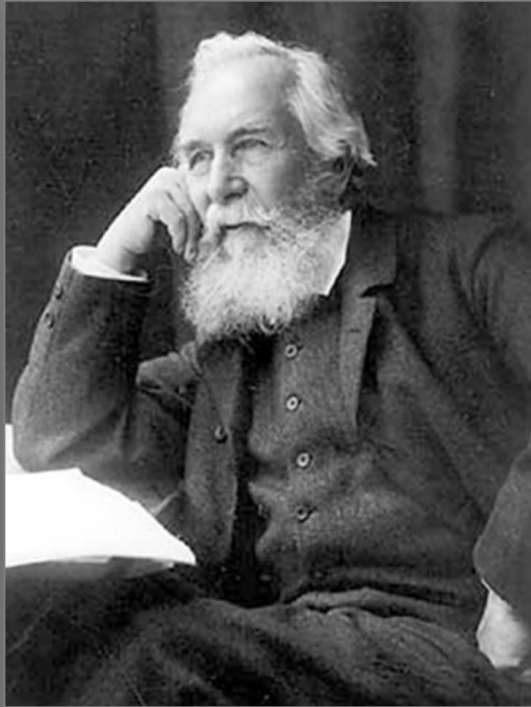

FILOGENETSKI RAZVOJ

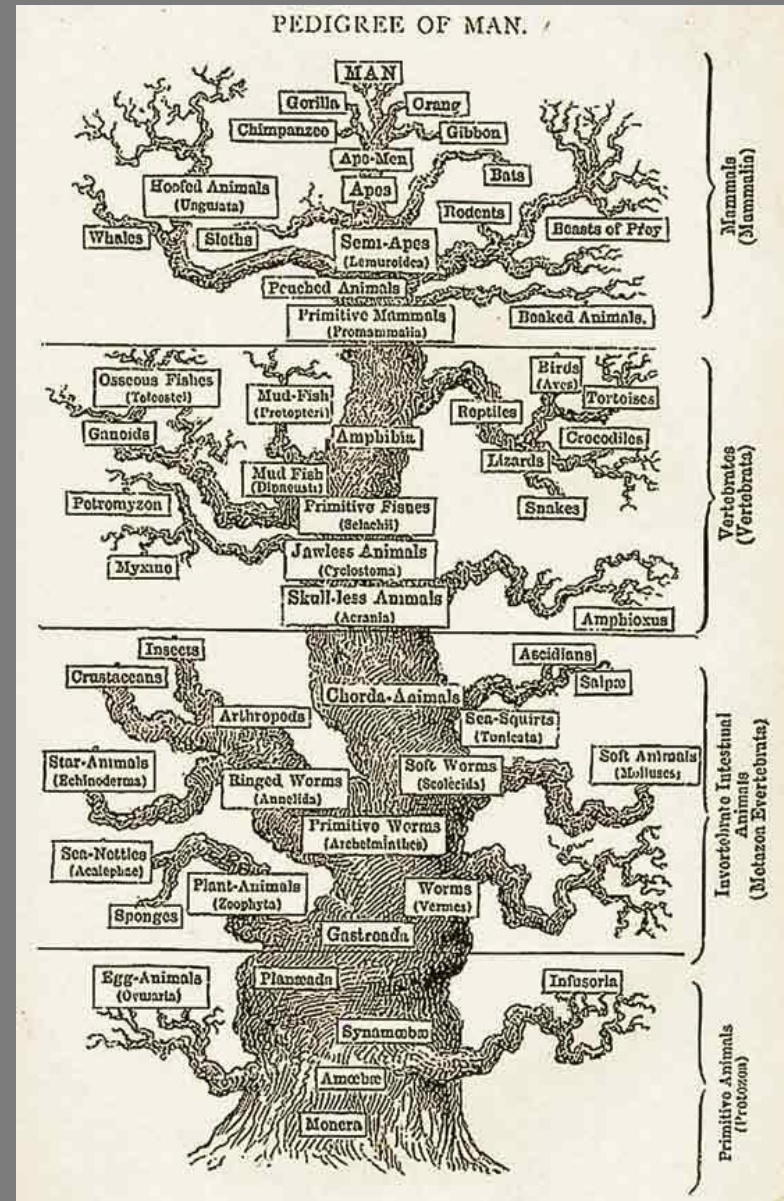
= evolucijski razvoj, izvor skupin organizmov oz. posamezne vrste iz prednikov.

Zoologija v luči evolucije: Sistematika živali

Ernst Haeckel (1834 - 1919)
„Ontogeny recapitulates phylogeny“
(Ontogenija je posnetek filogenije)

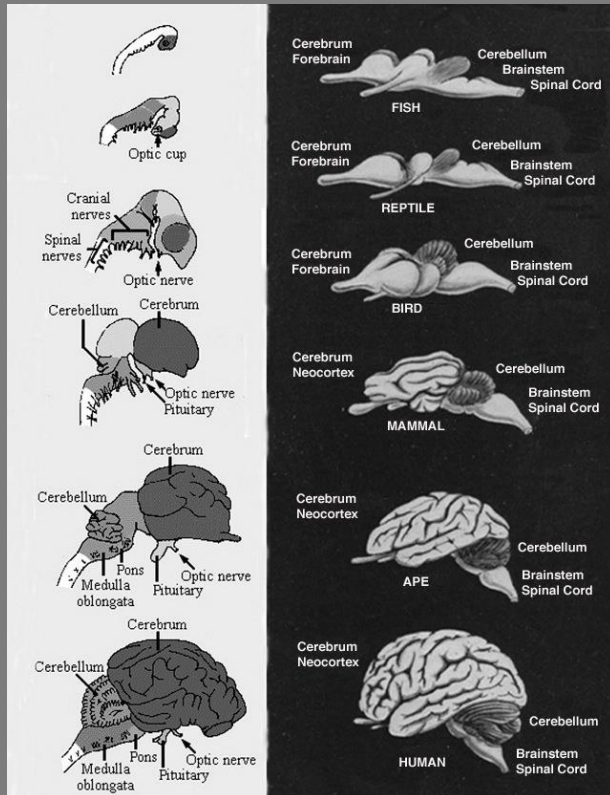

KRITERIJI ZA RAZVRŠČANJE ŽIVIH BITIJ

4. NAČINI RAZVOJA

PROGRESIVNI RAZVOJ

- preproste → zapletene oblike
- ta je običajen, pogost

REGRESIVNI RAZVOJ

- je razvoj pri katerem se organi in bitja poenostavljajo (izgubljajo nepotrebne organe) skozi evolucijo.
- redkejši
- zaradi pritrjenosti, zajedalstva

DOLOČEVALNI KLJUČI

- SLIKOVNI

- DIHOTOMNI

➤ Učbenik, str. 17-18

Primer dihonomnega ključa

1	rastlina z iglicami	4
	rastlina z listi	2
2	listi enojni	3
	listi deljeni	5
3	listni rob nazobčan	6
	listni rob gladek	5
4	iglice v šopih	bor
	iglice posamezno	smreka
5	list pernato deljen	jesen
	list dlanasto deljen	javor
6	list srčast	lipa
	list jajčast	bukev

VIRI SLIK

- <https://www.pinterest.com/pin/389209592769314619/>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Phylogenetic_tree
- https://en.wikipedia.org/wiki/Phylogenetic_tree
- <http://news.discovery.com/animals/new-species-111213.htm>
- <http://www.3dsquirrel.co.uk/3d-model/679-hd-tree-betula-pendula-105su/>
- <http://sacredecologyfilms.com/fantastic-fungi/>
- <https://www.yatzer.com/astonishing-animalia-photo-series-ernest-goh>
- <http://www.scienceclarified.com/Ph-Py/Plant.html>
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Phylogenetic_Tree_of_Life.png
- <https://volimbiologiju.wordpress.com/2016/01/13/zglavkari-opste-odlike/>
- <http://modrijan.si/slv/layout/set/print/Solski-program/Solski-program/Gradiva-za-ucitelje/Srednja-sola/biologija/Slikovno-gradivo-za-pouk-biologije>
- <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2473>
- <http://www.digopaul.com/english-word/ontogenesis.html>
- <https://slo-tech.com/forum/t145639/p3915088>
- https://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%8Clove%C5%A1ka_ribica
- <http://brainmind.com/Brain4.html>
- <http://www.svet-skoljk.si/trgovina/>
- http://mss.svarog.si/biologija/index.php?page_id=7565